

Harju Maakohus
Tallinna kohtumaja
Kohtunik Liili Lauri

Meie: 13.09.2024 nr 12-4/23-0003/004-122

MÄÄRUSKAEBUS Harju Maakohtu 26.08.2024 kohtumäärusele asjas nr 2-22-17271

Tallinna Ringkonnakohus

Harju Maakohtu Tallinna kohtumaja kaudu
hmk tallinn.menetlus@kohus.ee
Pärnu mnt 7
15084 TALLINN

Menetlusosalised

Võlgnik: Stemwood OÜ (pankrotis, avalikus
uurimises), registrikood 12680371

Pankrotihaldur: Toomas Saarma, e-post
haldur@haldur.eu

Määruskaebuse
puudutatud isik

esitaja,

Maksejõuetuse teenistus. Esindaja juhataja Signe
Viimsalu, e-post: signe.viimsalu@konkurentsiamet.ee

Määruskaebus

Maksejõuetuse teenistus esitab määruskaebuse Harju Maakohtu 26.08.2024 kohtumäärusele tsiviilasjas nr 2-22-17271, millega kohus määras Stemwood OÜ (pankrotis) pankrotihalduri Toomas Saarma **esialgseks tasuks** ajavahemikul 21.09.2023 kuni 15.07.2024 tehtud toimingute eest 13 444,40 eurot (käibemaksuga), **mis kuulub väljamaksmisele** Konkurentsiameti **maksejõuetuse teenistuse eelarvest** OÜ Haldur arvelduskontole.

Määruskaebuse esitaja taotleb kohtumääruse tühistamist terves ulatuses.

Asjaolud

Harju Maakohus kuulutas Maksejõuetuse teenistuse ettepanekul 26.01.2023 määrusega välja võlgniku Stemwood OÜ pankroti, mis viiakse läbi avaliku uurimisena.

Pankrotihaldur Toomas Saarma esitas 26.07.2024 (täiendatud 23.08.2024) kohtule taotluse haldurile esialgse tasu määramiseks ajavahemikus 21.09.2023 kuni 15.07.2024 pankrotimenetluse läbiviimise eest summas 13 444,40 eurot (käibemaksuga), mis kohtu määruse kohaselt kuulub väljamaksmisele Konkurentsiameti maksejõuetuse teenistuse eelarvest. Koos taotlusega esitas haldur kohtule tasu ja pankrotimenetluse kulude kalkulatsiooni, mille kohaselt planeeritav halduri tasu moodustab kokku 40 398,45 eurot (käibemaksuga). Samuti esitas haldur kohtule maksejõuetuse teenistuse juhataja kirja, milles juhataja annab haldurile loa esitada kohtule oma esialgse tasutaotluse.

Määruskaebuse esitamise õigus

1. Määruskaebuse esitaja leiab, et tal on õigus esitada määruskaebus. TsMS § 198 lg 1 p 2 kohaselt on hagita menetluses menetlusosalisteks avaldaja ja muud asjast puudutatud isikud. Muude asjast puudutatud isikute kindlakstegemisel tuleb lähtuda sellest, kas menetluse ese on vahetult seotud isiku (asutuse) õigustega. Määruskaebuse esitaja on antud juhul samuti menetlusosaline.
2. 26.08.2024 kohtumääruse peale võib esitada määruskaebuse Tallinna Ringkonnakohtule Harju Maakohtu kaudu viieteistkümne päeva jooksul määruse kättoimetamisest alates. Maksejõuetuse teenistus sai Harju Maakohtu määruse kätte 04.09.2024.a. Seega on määruskaebus esitatud tähtaegselt.

Määruskaebuse põhjendused

3. Kohus on rikkunud tasu taotluse menetlemisel protseduurireegleid. Kohus on jätnud Maksejõuetuse teenistusele mistahes esialgse tasu määramise, kinnitamise või väljamaksmise küsimuses teenistuse menetluse kaasamata ja arvamuse küsimata. Pankrotihaldur esitas esialgse tasu taotluse 23.08.2024 ja kohus tegi määruse 26.08.2024. Pankrotihalduri kohtule esitatud Maksejõuetuse teenistuse juhataja e-posti aadressilt väljastatud e-kirjast ei saa ega tohi meelevaldselt välja lugeda, et Maksejõuetuse teenistus kui riikliku järelevalveorganina tegutsev haldusorgan annab kas täiealustliku kooskõlastuse või loa konkreetsele pankrotihaldurile ja kohtule teenistuse eelarvest mistahes summade välja maksmiseks mistahes ajal. Haldusorgani väljastatud haldusakt (kooskõlastusel, loal) on omad nõuded ja haldusakt peab olema põhjendatud st haldusakt vormistatakse kirjalangile koos haldusorgani logoga, vormistatakse vastavalt VV määruses toodud nõuetele, (digi)allkirjastatakse ning saadetakse haldusorganist välja asutuse dokumendihaldussüsteemi kaudu. Sellist haldusakti Maksejõuetuse teenistus ega juhataja seni antud menetluses antud küsimuses väljastanud ei ole. Muu elektrooniline kirjavahetus on menetlusväline ja informatiivne. See, et lubatakse kõigile halduritele esialgseid tasude taotlusi esitada, ei tähenda automaatselt seda, et taotluses sisalduv mistahes informatsioon on koheselt järelevalveorgani poolt heaks kiidetud. Pankrotihalduri tööajatabelis (eelarves, kalkulatsioonis) sisalduvat infot hakkavad kohus ja teenistus koos alles menetlema, kui vastavasisuline taotlus kohtusse esitatakse. PankrS § 65 lg 3 kohaselt määrab kohus halduri taotlusel **pärast pankrotitoimkonna arvamuse ehk teenistuse ärakuulamist haldurile esialgse tasu, mis tasaarvestatakse pankrotimenetluse lõppemisel haldurile määratud tasuga**. Antud juhul ei ole Harju Maakohus teenistust menetluse kaasanud ja arvamust küsinud. Teenistus ei ole tasu taotlust kooskõlastanud.
4. Kohus leidis 24.08.2024 kohtumääruses, et pankrotihalduri **esialgne tasu** summas 13 444,40 eurot (käibemaksuga) kuulub **väljamaksmisele** Konkurentsiameti maksejõuetuse teenistuse eelarvest. Maksejõuetuse teenistus ei nõustu kohtu seisukohaga,

kuivõrd **teenistuse hinnangul puuduvad õigusnormid, mis reguleeriksid riikliku järelevalvena ehk avaliku uurimisena läbiviidavas varatu võlgniku pankrotimenetluses riigi poolt valitud pankrotihalduri tasu määra, sh esialgse tasu välja maksmist menetluse kestel.** Eeltoodust lähtudes on Maksejõuetuse teenistus 23.08.2024 pöördunud selgitustaotlusega (lisatud) valdkonna ja eelarve tagamise eest vastutava ministri poole.

5. Kohus on jätnud tuvastamata, kas esialgse tasu määramiseks vahendeid on või mitte ning jätnud määrusesse märkimata, et tasu väljamaksmine peab toimuma pankrotimenetluse lõpus. Pankrotiseaduse seletuskirja kohaselt on pankrotihaldurile tasu **määramisel** § 65 lg 1 üldnormiks, mis sätestab järgmised põhimõtted: 1) halduril on õigus saada oma ülesannete täitmise eest tasu; 2) tasu määrab kohus; 3) **tasu väljamaksmine toimub üldjuhul menetluse lõppemisel.** Muudatuse kohaselt peab haldurile määratav tasu katma ka halduri üldkulud. Lisaks oli vaja seletuskirja kohaselt sätestada üldine põhimõte, et haldurile **tasu väljamaksmine toimub ka siis pankrotimenetluse lõpus**, kui pankrotimenetlus ei lõpe lõpparuande kinnitamisega, vaid mõnel muul, PankrS § 157 p-des 2–6 sätestatud alusel. Juriidilisest isikust võlgniku pankrotimenetluses, mis kestab üle kuue kuu, peab kohus määrama haldurile esialgse tasu **selleks vahendite olemasolu korral.** Esialgse tasu suurus kokku ei tohi ületada poolt halduri tasu eelarvestatud suurusest. **Halduri taotluse lahendab kohus määrusega 30 päeva jooksul taotluse saamisest arvates.** Kuivõrd antud juhul on tegemist varatu äriühingu pankrotimenetlusega, siis pidi kohus määrust tehes tuvastama ka selle, kas esialgse tasu määramiseks vahendeid on või ei ole. Kohus ei ole pankrotivõlgniku pangakontot haldurilt tasu taotlemise menetluses välja küsinud. Juhul, kui vahendeid pankrotivõlgniku kontol on, siis millal ja kust kohast tasu välja maksta tuleb. Seda Harju Maakohus ei ole teinud.
6. Maksejõuetuse teenistus juhib kohtu tähelepanu asjaolule, et pankrotiseaduse peatükis 12¹, mis käsitleb teenistuse loomist, pädevust, õigusi ja kohustusi, sh mistahes rahastusküsimusi, mitte ühtegi sätet pankrotihalduri tasuga (*nagu näiteks, et teenistusel oleks õigus või kohustus haldurile tasu enda eelarvest maksta*) seonduvalt ei ole. Avalikus õiguses kehtib reegel, et kõik, mis pole (õigusaktis) õigusena kirjas, on (haldusorganile) keelatud. Vastavalt PankrS § 192³ lg 3 on teenistuse juhataja oma ülesannete täitmisel sõltumatu ning PankrS § 192⁵ lg 3 kohaselt on teenistuse juhataja sõltumatu teenistuse ülesannete täideviimiseks ettenähtud eelarve osa käsutamises. Teenistuse eelarvet ei käsuta mitte keegi teine isik ega asutus, sh kohus.
7. **Paraku pole selge ka avalike uurimistena läbiviidavates pankrotimenetlustes rakendatav halduri tasu määr, sest lisaks tavalistele võistlevatele pankrotimenetlustele kohalduvale regulatsioonile (PankrS § 65 ja 66 jj) on valdkonna eest vastutav minister kehtestanud 01.02.2021 määrusega nr 2 „Ajutise halduri ja pankrotihalduri tasu ja kulutuste riigi vahenditest hüvitamise korra“, milles on muuhulgas teistsugused halduri tasu määrad, kui pankrotiseaduses.** Määrus on vastu võetud enne teenistuse loomist. Lisaks võib valdkonna eest vastutav minister määrusega kehtestada ajutise halduri ja halduri tasu ning hüvitamisele kuuluvate kulutuste arvestamise täpse korra, nõuded kalkulatsioonile ning halduri tasu ja kulude hüvitamise avaldusele, mida seni valdkonna eest vastutav minister kehtestatud ei ole. **Mistahes pankrotihalduri tasu määrad ja tasumise protseduur peaksid teenistuse hinnangul olema reguleeritud seaduse tasandil, mitte määruse tasandil.**

Taotlus

8. Määruskaebuse esitaja taotleb Harju Maakohtu 26.08.2024 kohtumääruse tühistamist.
9. Käesoleva määruskaebuse esitamine on riigilõivuvaba (TsMS § 145 lg 1).

Lisa - Maksejõuetuse teenistuse 23.08.2024 esitatud selgitustaotlus koos seaduse seletuskirjaga

Lugupidamisega

(digiallkirjastatud)

Signe Viimsalu

Juhataja

Maksejõuetuse teenistus